

Norwegian Financial Mechanism 2009-2014
Programul RO 24 „Întărirea capacității judiciare și cooperare”

Proiectul “Consolidarea capacității sistemului judiciar din România de a face față noilor provocări legislative și instituționale/ Strengthening the capacity of the Romanian judicial system to face new legislative and institutional challenges”

SEMINAR : PRINCIPIILE PROCESULUI PENAL

Principiile procesului penal reprezintă fundamentul pe care este construit întregul edificiu al normelor de procedură penală. Ele nu constituie simple idei teoretice, fără relevanță practică, ci își fac simțită prezența până și în cele mai nesemnificative acte ale organelor judiciare. Practic, nu există dispoziție din Codul de procedură penală în care să nu fie reflectat unul sau mai multe principii fundamentale ale procesului penal. Din acest motiv, fiecare dispoziție din Codul de procedură penală trebuie interpretată și aplicată, în mod concret, în lumina acestor principii. Atunci când organul judiciar are dubii cu privire la interpretarea unui text obscur sau chiar cu privire la soluția concretă care ar trebui adoptată într-o cauză penală, trebuie să aibă în vedere toate aceste principii fundamentale, pentru a fi sigur că face o aplicare corectă a legii. Altfel, o interpretare a legii procesuale penale care ar veni în contradicție cu unul sau mai multe principii nu poate constitui o justă aplicare a acesteia, indiferent care ar fi argumentele în favoarea acelei interpretări. Principiile fundamentale trebuie să constituie linii diriguitoare atât pentru persoanele chemate să elaboreze norme în materia procesual penală, cât și pentru cele care trebuie să aplice aceste norme. De aceea, buna cunoaștere a acestora constituie o condiție esențială pentru elaborarea unui sistem procesual penal coerent și pentru justa aplicare a legii procesuale penale, în concordanță cu marele principiu de drept – **echitatea**.

Ce sunt însă aceste principii fundamentale? De unde au apărut ele? Sunt principiile fundamentale universale, pentru toate sistemele de drept democratice, sau fiecare sistem procesual poate avea propriile principii? Au fost ele aceleași de-a lungul timpului, în sistemul nostru procesual penal, ori s-au schimbat de la o epocă la alta? Ce rol a jucat Curtea Europeană a Drepturilor Omului în dezvoltarea principiilor procesului penal român? Acestea sunt numai câteva dintre întrebările al căror răspuns ne ajută să lămurim conținutul conceptului de principii fundamentale ale procesului penal.

Noul Cod de procedură penală, ca și cel anterior, a ales să enumere în titlul introductiv, intitulat „Principiile și limitele aplicării legii procesuale penale”, o serie de reguli de bază ale procesului penal. Deși profesorul Vintilă Dongoroz folosea în lucrările sale, pentru a desemna regulile de bază ale procesului penal, noțiunea de „principii fundamentale”, pentru a le deosebi de celelalte principii de rang inferior, se constată că în noul Cod de procedură penală nu se mai face această subliniere, folosindu-se pentru desemnarea regulilor de bază ale procesului penal denumirea simplă de „principii”. Trebuie subliniat însă că în titlul introductiv al Codului de procedură penală nu sunt enumerate toate principiile incidente în procesul penal, ci doar cele fundamentale, cu răsfrângere asupra tuturor fazelor acestuia. Se constată că multe dintre acestea coincid cu cele enumerate de Codul de procedură penală anterior în Titlul I, intitulat „Regulile de bază și acțiunile în procesul penal”. Pe lângă această schimbare a denumirii, din „reguli de bază” în „principii”, regăsim în noul Cod și o serie de principii noi, în

timp ce altele, care se găseau în vechiul Cod, au dispărut. Acest lucru exprimă o schimbare de concepție a legiuitorului, cu privire la modul în care a înțeles să reglementeze regulile procesului penal, fapt ce se va reflecta în modificarea multor dispoziții din Codul de procedură penală.

Totodată, modificarea în discuție pare a veni să soluționeze controversa ivită în doctrină cu privire la sistemul principiilor procesual penale. Într-o opinie se susține că sistemul principiilor procesului penal român trebuie considerat cel pe care l-a consacrat în mod explicit legiuitorul, în dispozițiile codului, iar într-o altă opinie se apreciază că doctrina poate extrage și alte principii din conținutul Codului de procedură penală, chiar dacă acestea nu au fost menționate în partea introductivă. Modificările aduse textelor ce consacra principiile procesului penal, unele intervenite chiar în timpul cât a fost în vigoare Codul de procedură penală din 1968, precum și diferențele majore dintre opiniile exprimate de doctrină în tratatele de specialitate, cu privire la numărul și conținutul acestora, pare să dea dreptate opiniei potrivit căreia principiile procesului penal consacrate de Codul de procedură penală nu sunt limitative. De altfel, din acest motiv nici nu sunt prea multe sisteme în care să fie enumerate principiile fundamentale ale procesului penal, într-un titlu introductiv, așa cum se procedează în legislația noastră. În plus, jurisprudența extrem de variată a Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și legislația Uniunii Europene obligă sistemele procesuale la o deschidere permanentă spre noi reguli, unele chiar cu valență de principii. Există însă și un revers al medaliei, deoarece acest lucru poate genera o oarecare incertitudine în practica judiciară, întrucât schimbările intervenite în regulile de desfășurare a procesului penal sunt în general greu asimilabile, mai ales dacă acestea sunt străine de concepția generală a sistemului.

Vorbim de un **sistem procesual penal** atunci când într-o astfel de construcție regăsim un „ansamblu de elemente (principii, reguli, forțe etc.) dependente între ele și formând un tot organizat, care pune ordine într-un domeniu de gândire teoretică, reglementează clasificarea materialului într-un domeniu de științe ale naturii sau face ca o activitate practică să funcționeze potrivit scopului urmărit” (DEX). Modificările aduse Codului de procedură penală pot să nu țină cont de faptul că acesta reprezintă un sistem teoretic, la care nu se pot face schimbări fără a ține cont de principiile pe care le are la bază, reflectate în ansamblul dispozițiilor sale. Ca orice construcție teoretică, și sistemul procesual penal poate fi asemănat cu un castel de cărți de joc, asupra căruia intervenția unor elemente străine poate avea efecte devastatoare. Spre exemplificarea celor afirmate mai sus vom analiza pe parcursul lucrării unele dintre modificările aduse regulilor de desfășurare a procesului penal, care nu țin cont de acest lucru și a căror eficiență practică rămâne, din acest motiv, discutabilă.

Deși principiile fundamentale sunt atât de importante pentru întreaga activitate procesual penală, ele nu sunt întotdeauna puse în valoare în modul cel mai bun cu putință, prin normele care trebuia să le dea conținut. Uneori pare că anumite norme de procedură penală chiar se opun realizării depline a unor principii de drept procesual penal. Cum s-ar putea explica acest lucru? Răspunsul la această întrebare nu este simplu. Făcând abstracție de erorile de concepție, trebuie să avem în vedere și faptul că de multe ori legiuitorul trebuie să concilieze două principii care vizează valori juridice diferite. În acest fel, ele se limitează unul pe celălalt, iar un echilibru deplin este foarte greu de realizat și de păstrat. De pildă, principiul aflării adevărului poate veni în concurs cu principiul legalității sau cu principiul respectării demnității umane, deoarece într-o societate democratică nu se poate apela la orice mijloace pentru a se afla adevărul într-un proces penal. Chiar și CEDO s-a confruntat cu această problemă, trebuind să decidă dacă anumite probe obținute prin folosirea de tratamente inumane sau degradante pot fi folosite într-un proces penal. Răspunsul Curții Europene, cel puțin cel dat în cauza *Gäfgen c. Germaniei*, a fost unul foarte nuanțat, cu multe opinii separate ale judecătorilor care au participat la luarea deciziei și cu multe aprobări și dezaprobari exprimate în literatura de specialitate.

În noul Cod de procedură penală această aparentă contradicție este rezolvată de legiuitor prin sancțiunea procesuală pe care a instituit-o în materia probațiunii, respectiv excluderea probelor obținute prin încălcarea legii. Însă și soluția aleasă de legiuitorul român, ca și cea a CEDO, nu este una lipsită de nuanțe. Practica judiciară va avea un rol foarte important în stabilirea concretă a cazurilor în care se va impune excluderea probelor obținute

cu încălcarea legii, iar în soluțiile pe care le va adopta nu se poate ghida decât după principiile fundamentale ale procesului penal. Dacă nu se va institui un just echilibru între principiul legalității și principiul aflării adevărului, s-ar putea ajunge fie la încurajarea organelor judiciare să încalce legea pentru obținerea probelor, fie la imposibilitatea aflării adevărului în unele situații în care s-a produs o vătămare a valorilor sociale ocrotite de legea penală. Niciuna dintre aceste extreme nu este de dorit a se întâmpla, prima pentru că poate duce foarte ușor la abuzuri și la totalitarism, iar a doua, pentru că poate duce la creșterea infracționalității și în final la anarhie. Au fost perioade în istoria omenirii când principiul aflării adevărului a prevalat față de principiul respectării demnității umane și acestea nu au fost benefice pentru membrii societății, după cum au fost și perioade în care a scăzut forța de reacție a organelor judiciare împotriva faptelor antisociale, ceea ce a dus, de asemenea, la consecințe nefaste pentru întreaga societate. Cât de mult ar trebui statul să cedeze din interesul său în a pedepsi toate persoanele care au săvârșit infracțiuni, pentru a da relevanță interesului acestora din urmă de a le fi respectate deplin drepturile și libertățile fundamentale? Orice lezare a demnității umane, chiar și cea mai nesemnificativă, poate prevala în fața aflării adevărului sau orice încălcare a regulilor procesuale trebuie să conducă la înlăturarea adevărului aflat în acest mod? Statul trebuie să-și îndeplinească rolul de a menține ordinea în societate, deoarece în lipsa ordinii, toate celelalte drepturi ale omului ar rămâne fără conținut. Dar dacă nu și-ar îndeplini acest rol cu respectarea legii, atunci activitatea autorităților statului nu ar avea suportul moral pentru a pedepsi pe cei care au încălcat legea.

Desigur că societățile sunt diferite una de alta, atât prin mentalitatea populației, cât și prin condițiile socio-economice diferite în care acestea se dezvoltă. Ar trebui să fie acestea argumente pentru instituirea unor principii procesuale penale specifice fiecărei țări? În general, la adoptarea unui nou cod de procedură penală, legiuitorul ține seama de soluțiile tradiționale din legislațiile anterioare, tocmai pentru a da relevanță acestor condiții specifice în care se dezvoltă populația statului respectiv. Odată cu adoptarea unor valori comune la nivel european, se impune și adoptarea unor reguli comune de desfășurare a procesului penal, care să conducă la aceleași rezultate, pe teritoriul tuturor statelor care îmbrățișează aceste valori comune. În plus, libera circulație a persoanelor și a mărfurilor între statele membre ale Uniunii Europene a condus și la răspândirea problemelor de natură penală, care necesită soluții similare pentru o rezolvare eficientă. Toate acestea sunt argumente în sensul că principiile fundamentale din legislația noastră procesuală nu pot fi prea diferite de cele din legislațiile statelor europene, iar transpunerea lor în soluțiile practicii judiciare trebuie făcută în mod similar.

Capitolul 2

Parte introductivă

2.1. Conținutul principiilor în noul și în vechiul Cod de procedură penală

Legalitatea procesului penal. În art. 2 NCPP este consacrat principiul legalității procesului penal, cu următorul conținut:

Art. 2. Legalitatea procesului penal. *Procesul penal se desfășoară potrivit dispozițiilor prevăzute de lege.*

Se constată o ușoară modificare a acestui text față de cel din art. 2 alin. (1) C. pr. pen. anterior, care prevedea:

„Procesul penal se desfășoară atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecății, potrivit dispozițiilor prevăzute de lege”.

De asemenea, noul Cod nu mai reglementează în același articol cu principiul legalității și oficialitatea procesului penal, ci consacră acest principiu în textul de la art. 7, cu o denumire și o formulare distinctă.

Separarea funcțiilor judiciare. În art. 3 NCPP este consacrat un principiu nou al procesului penal, care nu-și are corespondent în vechiul cod, respectiv principiul separării funcțiilor judiciare:

Art. 3. Separarea funcțiilor judiciare. (1) În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare:

a) funcția de urmărire penală;
b) funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală;

c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată;
d) funcția de judecată.

(2) Funcțiile judiciare se exercită din oficiu, în afară de cazul când, prin lege, se dispune altfel.

(3) În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată.

(4) În exercitarea funcției de urmărire penală, procurorul și organele de cercetare penală strâng probe necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

(5) Asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale, care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei, dispune judecătorul desemnat cu atribuții în acest sens, cu excepția cazurilor prevăzute de lege.

(6) Asupra legalității actului de trimitere în judecată și probelor pe care se bazează acesta, precum și asupra legalității soluțiilor de netrimite în judecată se pronunță judecătorul de cameră preliminară, în condițiile legii.

(7) Judecata se realizează de către instanță, în complete legal constituite.

Prezumția de nevinovăție. În art. 4 NCPP este consacrat principiul prezumției de nevinovăție, împreună cu un corolar al acestuia desemnat prin adagiul *in dubio pro reo*:

Art. 4. Presumția de nevinovăție. (1) Orice persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă.

(2) După administrarea întregului probatoriu, orice îndoială în formarea convingerii organelor judiciare se interpretează în favoarea suspectului sau inculpatului.

Vechiul Cod nu reglementa ca principiu al prezumției de nevinovăție decât forma prevăzută în alin. (1), fără corolarul de la alin. (2) din textul noului Cod.

Aflarea adevărului. În art. 5 NCPP este consacrat principiul aflării adevărului, într-o formă diferită de cea prevăzută în vechiul Cod de procedură penală:

Art. 5. Aflarea adevărului. (1) Organele judiciare au obligația de a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului.

(2) Organele de urmărire penală au obligația de a strânge și de a administra probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. Respingerea sau neconsemnarea cu rea-credință a probelor propuse în favoarea suspectului sau inculpatului se sancționează conform dispozițiilor prezentului cod.

Vechiul Cod de procedură penală consacră acest principiu imediat după principiul legalității, în art. 3, care avea un singur alineat, cu următorul cuprins:

„În desfășurarea procesului penal trebuie să se asigure aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana făptuitorului”.

Ne bis in idem. Un alt principiu nou este consacrat în art. 6 NCPP, care prevede:

Art. 6. Ne bis in idem. *Nicio persoană nu poate fi urmărită sau judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni atunci când față de acea persoană s-a pronunțat anterior o hotărâre penală definitivă cu privire la aceeași faptă, chiar și sub altă încadrare juridică.*

Obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. O formă mult modificată față de cea din vechiul Cod o are principiul oficialității, care este consacrat în art. 7 NCPP sub numele de „principiul obligativității punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale”, cu următorul conținut:

Art. 7. Obligativitatea punerii în mișcare și a exercitării acțiunii penale. (1) *Procurorul este obligat să pună în mișcare și să exercite acțiunea penală din oficiu atunci când există probe din care rezultă săvârșirea unei infracțiuni și nu există vreo cauză legală de împiedicare, alta decât cele prevăzute la alin. (2) și (3).*

(2) *În cazurile și în condițiile prevăzute expres de lege, procurorul poate renunța la exercitarea acțiunii penale dacă, în raport cu elementele concrete ale cauzei, nu există un interes public în realizarea obiectului acesteia.*

(3) *În cazurile prevăzute expres de lege, procurorul pune în mișcare și exercită acțiunea penală după introducerea plângerii prealabile a persoanei vătămate sau după obținerea autorizării ori sesizării organului competent sau după îndeplinirea unei alte condiții prevăzută de lege.*

Textul din art. 2 alin. (2) al vechiului Cod, care consacră principiul oficialității procesului penal alături de principiul legalității, avea următorul conținut:

„Actele necesare desfășurării procesului penal se îndeplinesc din oficiu, afară de cazul când prin lege se dispune altfel”.

Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. În art. 8 NCPP este reglementat un alt principiu al procesului penal, care a fost cerut de doctrină încă din timpul vechiului Cod de procedură, respectiv caracterul echitabil al procesului. Conținutul acestuia este însă diferit de cel acordat acestui principiu în doctrina anterioară, prevăzându-se:

Art. 8. Caracterul echitabil și termenul rezonabil al procesului penal. *Organele judiciare au obligația de a desfășura urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.*

Dreptul la libertate și siguranță. Art. 9 NCPP reglementează principiul dreptului la libertate și siguranță, cu un conținut mai larg decât cel înscris în vechiul cod:

Art. 9. Dreptul la libertate și siguranță. (1) *În cursul procesului penal este garantat dreptul oricărei persoane la libertate și siguranță.*

(2) Orice măsură privativă sau restrictivă de libertate se dispune în mod excepțional și doar în cazurile și în condițiile prevăzute de lege.

(3) Orice persoană arestată are dreptul de a fi informată în cel mai scurt timp și într-o limbă pe care o înțelege asupra motivelor arestării sale și are dreptul de a formula contestație împotriva dispunerii măsurii.

(4) Atunci când se constată că o măsură privativă sau restrictivă de libertate a fost dispusă în mod nelegal, organele judiciare competente au obligația de a dispune revocarea măsurii și, după caz, punerea în libertate a celui reținut sau arestat.

(5) Orice persoană față de care s-a dispus în mod nelegal, în cursul procesului penal, o măsură privativă de libertate are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

Pentru comparație, reproducem mai jos textul acestui principiu, așa cum era consacrat în art. 5 C. pr. pen. anterior:

„În tot cursul procesului penal este garantată libertatea persoanei.

Nicio persoană nu poate fi reținută, arestată sau privată de libertate în alt mod și nici nu poate fi supusă vreunei forme de restrângere a libertății decât în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

Dacă cel împotriva căruia s-a luat măsura arestării preventive sau s-a dispus internarea medicală ori o măsură de restrângere a libertății consideră că aceasta este ilegală, are dreptul, în tot cursul procesului penal, să se adreseze instanței competente, potrivit legii.

Orice persoană care a fost, în cursul procesului penal, privată de libertate sau căreia i s-a restrâns libertatea, ilegal sau pe nedrept, are dreptul la repararea pagubei suferite, în condițiile prevăzute de lege.

În tot cursul procesului penal, învinuitul sau inculpatul arestat preventiv poate cere punerea în libertate provizorie sau pe cauțiune”.

Dreptul la apărare. Art. 10 NCPP consacră principiul dreptului la apărare, cu o formă diferită de cea din vechiul Cod:

Art. 10. Dreptul la apărare. (1) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul de a se apăra ei înșiși sau de a fi asistați de avocat.

(2) Părțile, subiecții procesuali principali și avocatul au dreptul să beneficieze de timpul și înlesnirile necesare pregătirii apărării.

(3) Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia.

(4) Înainte de a fi ascultați, suspectului și inculpatului trebuie să li se pună în vedere că au dreptul de a nu face nicio declarație.

(5) Organele judiciare au obligația de a asigura exercitarea deplină și efectivă a dreptului la apărare de către părți și subiecții procesuali principali în tot cursul procesului penal.

(6) Dreptul la apărare trebuie exercitat cu bună-credință, potrivit scopului pentru care a fost recunoscut de lege.

În art. 6 C. pr. pen. anterior, în forma avută la momentul abrogării, era consacrat acest principiu, cu următorul conținut:

„Dreptul de apărare este garantat învinuitului, inculpatului și celorlalte părți în tot cursul procesului penal.

În tot cursul procesului penal, organele judiciare sunt obligate să asigure părților deplina exercitare a drepturilor procesuale în condițiile prevăzute de lege și să administreze probele necesare în apărare.

Organele judiciare au obligația să-l încunoștințeze, de îndată și mai înainte de a-l audia, pe învinuit sau pe inculpat, despre fapta pentru care este cercetat, încadrarea juridică a acesteia și să-i asigure posibilitatea pregătirii și exercitării apărării.

Orice parte are dreptul să fie asistată de apărător în tot cursul procesului penal”.

Respectarea demnității umane și a vieții private. În art. 11 NCPP a fost consacrat principiul respectării demnității umane, căruia i s-a adăugat și principiul respectării vieții private, așa cum a solicitat doctrina elaborată sub imperiul Codului anterior, care nu consacra și acest din urmă aspect al principiului. Textul are următorul conținut:

Art. 11. Respectarea demnității umane și a vieții private. (1) *Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane.*

(2) *Respectarea vieții private, a inviolabilității domiciliului și a secretului corespondenței sunt garantate. Restrângerea exercitării acestor drepturi nu este admisă decât în condițiile legii și dacă aceasta este necesară într-o societate democratică.*

În Codul de procedură penală anterior era prevăzut principiul respectării demnității umane în art. 51, care prevedea că:

„Orice persoană care se află în curs de urmărire penală sau de judecată trebuie tratată cu respectarea demnității umane. Supunerea acesteia la tortură sau la tratamente cu cruzime, inumane ori degradante este pedepsită de lege”.

Limba oficială și dreptul la interpret. În sfârșit, un ultim principiu fundamental este consacrat în art. 12 NCPP, care prevede:

Art. 12. Limba oficială și dreptul la interpret. (1) *Limba oficială în procesul penal este limba română.*

(2) *Cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, actele procedurale întocmindu-se în limba română.*

(3) *Părților și subiecților procesuali care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, de a vorbi, precum și de a pune concluzii în instanță, prin interpret. În cazurile în care asistența juridică este obligatorie, suspectului sau inculpatului i se asigură în mod gratuit posibilitatea de a comunica, prin interpret, cu avocatul în vederea pregătirii audierii, a introducerii unei căi de atac sau a oricărei alte cereri ce ține de soluționarea cauzei.*

(4) *În cadrul procedurilor judiciare se folosesc interpreți autorizați, potrivit legii. Sunt incluși în categoria interpreților și traducătorii autorizați, potrivit legii.*

În Codul anterior acest principiu era consacrat în două articole distincte, mai întâi fiind consacrat în art. 7 principiul limbii române, ca limbă de desfășurare a procesului penal:

„În procesul penal procedura judiciară se desfășoară în limba română.

În fața organelor judiciare se asigură părților și altor persoane chemate în proces folosirea limbii materne, actele procedurale întocmindu-se în limba română”.

După aceea, în art. 8 era consacrat principiul folosirii limbii oficiale prin interpret, cu următorul conținut:

„Părților care nu vorbesc sau nu înțeleg limba română ori nu se pot exprima li se asigură, în mod gratuit, posibilitatea de a lua cunoștință de piesele dosarului, dreptul de a vorbi, precum și dreptul de a pune concluzii în instanță, prin interpret”.